

مطالبات معوق بانکے

چالش‌ها و راهکارها و اصلاح محاسبات (همراه با ۵۵ قضیه اعتباری)

ویراست دوم - بازنگری کلی

انتشارات گپ

نویسندگان: اصغر پورمتین - سعید جمشیدی

ویراستار: علی اصغر علیزاده

انتشارات یک

E.mail: gapnashr@gmail.com
www.gapnashr.ir * www.gapnashr.com

ناشر:

■ شایسته تجلیل کتاب سال ۱۳۹۴

■ برنده جایزه کتاب فصل زمستان ۱۳۸۸

■ لوح سپاس جشنواره کتاب و خانواده ۱۳۸۶

خرید اینترنتی با تخفیف همراه است

w.w.w.gapnashr.com
۰۶۶۴۳۷۳۳۲-۲۱-
۰۹۰۲۳۲۵۷۵۰۰

مرکز فروش اینترنتی
و ارسال پستی:

سرشناسه: پورمتین، اصغر، ۱۳۳۴-

عنوان و نام پدیدآور: مطالبات معوق بانکی چالش‌ها و راهکارها
همراه با ۵۵ قضیه اعتباری / نویسندگان اصغر پورمتین، سعید
جمشیدی ویراستار علی اصغر علیزاده.

وضعیت ویراست: ویراست ۲.

مشخصات نشر: رشت: گپ، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص.: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۹۷-۶۸-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: چاپ دوم

یادداشت: پیام‌ها، ص. ۱۷۵.

موضوع: بانک و بانکداری - ایران - مدیریت

موضوع: Bank loans - Iran - Management

موضوع: بانک و بانکداری - ایران - مدیریت

موضوع: Bank management - Iran

شناسه افزوده: جمشیدی، سعید، ۱۳۳۴-

شناسه افزوده: علیزاده، علی اصغر، ۱۳۱۵- ویراستار

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ پ۸۸ الف/۱۶۴۲ HG

رده بندی دیویی: ۳۳۲/۱۷۵۳۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۲۱۴۹۱

مطالبات معوق بانکی؛ چالش‌ها و راهکارها و اصلاح سیاست

نویسندگان

ویراستار

ناشر

مدیر تولید

صفحه‌آرا

نوبت و سال چاپ

شمارگان

قیمت

شابک

: اصغر پورمتین - سعید جمشیدی

: علی اصغر علیزاده

: انتشارات گپ (گروه علوم بانکی)

: م. زری دوست

: هنر و اندیشه

: ویراست دوم، چاپ نخست - ۱۳۹۷ (ویراست نخست سال ۱۳۹۴ منتشر شد)

: ۱۱۰۰ نسخه

: ۱۹۰/۰۰۰ ریال

: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۹۷-۶۸-۴

۱- تهران- صندوق پستی ۵۹۹۴-۱۴۱۵۵، تلفکس: ۰۶۶۴۳۷۳۳۲ - ۰۹۰۲۳۲۵۷۵۰۰

۲- رشت- خیابان حاجی آباد پلاک ۲۶، تلفکس: ۰۱۳-۳۳۲۴۴۳۱۵

آدرس ناشر و سفارشات:

طبق ماده ۱۹ و ۲۳ قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان، هرگونه کپی برداری، تکثیر کلی یا جزئی از مطالب کتاب، بدون اجازه‌ی ناشر، جرم تلقی گردیده و پیگرد قانونی را به همراه دارد.

- ۶-۲. جریمه تأخیر: ۳۱
۳. ذخایر مطالبات مشکوک‌الوصول ۳۳
- ۱-۳. ذخیره عمومی: ۳۳
- ۲-۳. ذخیره اختصاصی: ۳۴

فصل ۳: علل بروز و افزایش مطالبات بانکی و پیامدهای آن ۳۵

- علل بروز و افزایش مطالبات معوق ۳۵
۱. علل درون‌بانکی شکل‌گیری مطالبات ۳۵
۲. تمهیدات بانکی‌ها در کنترل افزایش مطالبات ۴۹
۳. عوامل بروز بازمانده‌های مطالبات ۵۶
- پیامدهای افزایش مطالبات بانکی ۷۴

فصل ۴: مطالبات بانکی (از منظر بدهکاران) ۷۹

- ناکارایی اقدام‌های شبکه بانکی ۷۹
۱. نبود تلاش لازم برای کشف علل اصلی و ریشه‌های مطالبات معوق مشتریان ۷۹
۲. مشکلات قانونی ۸۰
۳. راهکارهای مشابه و یکسان برای همه مشتریان بدهکار ۸۰
۴. اضافه شدن سود سال‌های آینده قراردادهای اولیه یا اصلاح شرایط، به مجموع بدهی‌های وی در زمان دین حال نمودن ۸۱
۵. ورود ماشین‌آلات یک طرح به دلیل اعمال تحریم ۸۲
۶. تسویه نکردن مطالبات مشتریان از سوی دولت ۸۲
۷. اعمال تحریم‌های اقتصادی و تداوم رکود اقتصادی ۸۲
۸. استفاده نادرست مشتریان از گلوگاه‌های قانونی ۸۳
۹. نبود دادگاه‌های اختصاصی ۸۳
۱۰. متضرر شدن مدام مشتریان خوش حساب و منفعت بردن مشتریان بدحساب ۸۴
۱۱. تصویب ماده ۳۴ اصلاح قانون اصلاحی ثبت و ماده ۱۲۶ اجرای ثبت ۸۴
۱۲. تشکیک در اعتبار ظهرونیس سفته‌ها ۸۵
۱۳. مشاوره و راهنمایی هدفمند کارکنان شبکه بانکی ۸۵

۸۶	۱۴. پنهان نمودن مطالبات غیر جاری.....
۸۶	۱۵. بی تناسبی بین وصولی های تسهیلات غیر جاری با روند شکل گیری آن.....
۸۶	۱۶. دریافت جرایم تأخیر پلکانی.....
۸۷	۱۷. عدم ایفای به موقع تعهدات دولت و شرکت های دولتی به بانک ها.....
۸۷	تقسیم بندی بدهکاران شبکه بانکی.....
۹۸	۲-۳. راهکار قانون برای برخورد با این گونه مشتریان:.....

فصل ۵: نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه..... ۱۰۱

۱۰۱	مقدمه.....
-----	------------

فصل ۶: روش های پایش و پایش نه مطالبات معوق بانک ها..... ۱۱۵

۱۱۵	۱. گام های پیشگیرانه.....
۱۱۵	۱-۱. اعتبارسنجی مشتریان.....
۱۱۸	۲-۱. اجرای شرایط مصوبات پیش از پرداخت تسهیلات:.....
۱۱۸	۳-۱. نظارت:.....
۱۱۸	۴-۱. موازن درست تصمیم گیری اعتباری.....
۱۱۹	۵-۱. شیوه نگرش مسئولان به مطالبات و الزامات آن.....
۱۲۰	۶-۱. روش درست توثیق وثایق:.....
۱۲۱	۷-۱. پیگیری وضع مالی، اقتصادی مشتری در طول تکرار، تجدید، تمدید و بازپرداخت تسهیلات:.....
۱۲۱	۸-۱. برگزاری جلسات یا نشست با مشتریان بدهکار:.....
۱۲۲	۲. فن مذاکره.....
۱۲۲	۱-۲. ویژگی های یک مذاکره کارآمد و موثر:.....
۱۲۳	۲-۲. روش های مذاکره:.....
۱۲۳	۳-۲. مذاکره مبتنی بر موضع گیری:.....
۱۲۳	۴-۲. واقعیت هایی مذاکره مبتنی بر موضع گیری:.....
۱۲۳	۵-۲. مذاکره اصولی یا مذاکره بر پایه شایستگی:.....
۱۲۳	۶-۲. چهار محور اصلی مذاکره اصولی:.....
۱۲۳	۷-۲. مراحل مذاکره:.....
۱۲۴	۸-۲. تحلیل برخی از رفتارها در مذاکره:.....

- ۹-۲. اشاره‌های غیر کلامی در مذاکره: ۱۲۴
۳. انواع ارتباطات گفتاری ۱۲۸
- ۱-۳. ارتباطات غیر کلامی (گفتاری) عمدی: ۱۲۸
- ۲-۳. ارتباط غیر کلامی (گفتاری) غیر عمدی و واکنشی یا به عبارتی غریزی: ۱۲۸
- ۸ ابزار برای مشاهده و رمزگشایی موفقیت‌آمیز ارتباطات غیر کلامی ۱۲۸
۴. رفتارهای آرام‌بخش ۱۳۱
- ۱-۴. بهره‌گیری از حرکت‌های آرام‌بخش برای خواندن ذهن افراد: ۱۳۲
- ۲-۴. داشتن تکاملی پا: ۱۳۲
- ۳-۴. صادق‌ترین بخش بدن ما: ۱۳۳
- ۴-۴. رفتارهای سیر کلامی توجه‌پذیر مربوط به پاها: ۱۳۳
۵. روش‌های جدید برای آشکار سازی نیرنگ و فریب ۱۴۰
- ۱-۵. دو الگوی رفتاری غیر کلامی برای تشخیص دروغ‌گویی: ۱۴۴
- ۲-۵. رفتارهای غیر کلامی برای تشخیص دروغ‌گویی: ۱۴۵
- فصل ۷: روش‌های نوین کاهش مطالبات معوق بانک‌ها** ۱۴۹
۱. روش‌های متداول وصول مطالبات ۱۵۰
- ۱-۱. تقسیط: ۱۵۰
- ۲-۱. امهال: ۱۵۱
- ۳-۱. اعطای تسهیلات در برابر واریز: ۱۵۱
- ۴-۱. اقدام قانونی بر وثایق: ۱۵۲
- ۵-۱. احیا: ۱۵۲
- ۶-۱. ویژگی‌های گزارش کارشناسی وصول مطالبات: ۱۵۴
۲. روش‌های نوین وصول مطالبات ۱۵۷
- ۱-۲. خرید مواد اولیه و زیر کلید قرارداد آن برای مصرف با نظارت بانک: ۱۵۷
- ۲-۲. پرداخت تسهیلات به شرکت‌هایی چرخه‌ی تامین مواد اولیه: ۱۶۱
- ۳-۲. صدور ضمانت‌نامه برای تامین منابع بنگاه اقتصادی به نفع سرمایه‌گذار: ۱۶۲
- ۴-۲. دریافت محصول به جای وجه نقد توسط بانک: ۱۶۳
- ۵-۲. انتقال دیون شرکت‌های بدهکار به خریداران محصولات آن‌ها: ۱۶۳
- ۶-۲. تسویه بدهی از طریق خرید یا شریک شدن در بخشی از دارایی‌های مشتری که دارای بازده بوده و

۱۶۳	 واگذاری دوباره آن از طریق تسهیلات اعطایی:
۷-۲	 تسویه و وصول مطالبات بانک آن دسته مشتریانی که محل اجرای طرح آنها سند مالکیت و یا صورت مجلس تفکیکی ندارند:
۱۶۴	
۸-۲	 اعطای تسهیلات سرمایه در گردش در برابر واریز تعهدات معوق حداکثر تا سقف ۱۰۰٪ اصل مبالغ واریزی بابت بدهی:
۱۶۴	
۹-۲	 تشویق مشتریان به بخشش سود و جرایمی که از طریق دین حال نمودن کیفی بدهی آنها در حساب‌ها منظور گردیده است، مشروط به تسویه یک‌جای بدهی:
۱۶۵	
۱۰-۲	 ابطال یا اقاله قرارداد واگذاری قبلی سهم‌الشرکه بانک و برگشت سودهای آن با هماهنگی مدیریت‌های ذیربط، مشروط به تسویه نقدی و یک‌جای بدهی:
۱۶۵	
۱۱-۲	 پرداخت تسهیلات سرمایه در گردش و تقسیط بدهی بنگاه اقتصادی:
۱۶۶	
۱۲-۲	 واگذاری اموال تملیکی در قالب تسهیلات به خریداران:
۱۶۶	
۱۳-۲	 به تناسب بدهی، سهام بنگاه اقتصادی مدیون، قیمت‌گذاری و متناسب با طلب، تملیک:
۱۶۶	
۱۴-۲	 تهاثر بدهی مشتریان با سازمان‌های دولتی با طلب این گونه مشتریان از دولت و یا دیگر شرکت‌های دولتی:
۱۶۷	
۱۵-۲	 صدور ضمانت‌نامه برای بنگاه‌ها و عملی مدون:
۱۶۷	
۱۶-۲	 شناسایی و توقیف اموال منقول و غیرمنقول:
۱۶۸	
۱۷-۲	 مشارکت در ساخت و تکمیل اموال غیر منقول مدیون منظور فروش و تسویه بدهی غیر جاری وی:
۱۶۸	
۱۸-۲	 مشارکت در دارایی‌های ثابت و درآمدزای مشتری:
۱۶۹	
فصل ۸: نقش انواع تسهیلات در شکل‌گیری مطالبات غیر جاری و بانکاری بانکی ۱۷۱	
۱۷۱	 تاثیر ترکیب تسهیلات اعطایی در شکل‌گیری مطالبات معوق
۱۷۲	 بررسی و تحلیل اطلاعات ارائه شده
۱۷۶	 نتیجه‌گیری
فصل ۹: روش‌های اصلاح مقررات و محاسبات کاهش و وصول مطالبات غیر جاری ۱۷۹	
۱۷۹	 مقدمه
۱۷۹	 گام‌های اصلاحی
۱۸۳	 کاهش مطالبات با اصلاح محاسبات

فصل ۱۰: قضایای اعتباری و پرسش و پاسخ..... ۱۹۷

۱. ضمانت‌نامه‌ها..... ۱۹۷

۲. گشایش اعتبارات اسنادی..... ۱۹۹

۳. پرداخت تسهیلات..... ۲۰۰

نمایه..... ۲۱۱

منابع و مآخذ..... ۲۱۳

www.ketab.ir

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا.

به پیمان‌های خود فادار باشید زیرا از پیمان‌ها پرسش خواهد شد.

(سوره اسراء: ۳۴)

گفت پرهیزکن از صحبت پیمان‌شکنان

پیر پیمان‌کش من نه روشن خوش‌باد

(حافظ)

شفاف‌سازی حساب‌های بانکی، رکود اقتصادی، کاهش بودجه‌های عمرانی کشور و... منجر به افزایش مطالبات غیر جاری بانک و در نهایت مالی اعتباری گردیده است. وجود این مطالبات، آثار منفی بسیاری برای این موسسه‌ها همراه داشته و حتی می‌تواند آنها را به مرز ورشکستگی هدایت نماید. بی‌توجهی اساسی به این موضوع یکی از نبود ابزار شناسایی ریسک و ضعف در مدیریت ریسک در بانک‌ها را نشان می‌دهد. بدیهی است وجود مطالبات غیر جاری با بحران‌های پیدا و پنهان زیادی همراه است. با بررسی آمارهای منتشر از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مشخص می‌گردد شمار زیادی از بانک‌ها و موسسه‌ها اسبابان با این مشکل حاد مواجه بوده و با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. چاره‌نشدید شدن در این موضوع ضمن آن‌که هر سال بخش مهمی از دارایی‌های آنها را ناکارآمد می‌نماید، آثار مستقیم آن بر سنجش کارکرد و سودآوری این گونه موسسه‌ها در قالب هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول سایه می‌افکند. در نتیجه بانک‌ها را با ریسک مواجه نموده و در سطوح درونی و جهانی، رتبه اعتباری آنها را به شدت کاهش داده و موقعیت آنان را متزلزل می‌نماید. آثار مستقیم آن کاهش سود هر سهم (EPS) بانک و کاهش ارزش سهام در بازار معاملات سهام، یعنی کاهش ثروت سهامداران آن است. این موضوع همچنین به صورت نامستقیم تاثیر بر نگرش مردم به بانک و کاهش درجه‌ی اعتماد آنان اثر خواهد داشت.

این مطلب سبب می‌گردد، مدیران بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری به مسئله ریسک و نحوه‌ی مدیریت آن در همه ابعاد ریسک مانند نقدینگی، اعتباری، عملیاتی و... توجه ویژه‌ای بنمایند.

از سوی دیگر حجم رو به افزایش دارایی‌های سمی شبکه بانکی، رفع تدریجی تحریم‌ها و الزام بانک‌ها به تطبیق شرایط خود با استانداردهای کمیته بال به منظور افزایش رتبه اعتباری نزد بانک‌های بین‌المللی، همچنین افزایش مطالبات غیرجاری و تاکید بر شفاف‌سازی گزارش‌های مالی I.F.R.S ما را بر آن داشت که نسبت به‌روز رسانی مطالبات کتاب اقدام نماییم.

در این مجموعه سعی گردیده است موضوع از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار گیرد و برای علل شکل‌گیری، برنامه‌ریزی و راه‌های وصول یا تعیین تکلیف مطالبات با توجه به موضوع فعالیت بررسی راهکارهای مناسب ارائه گردد. امید است این مجموعه بتواند حرکت موثری باشد در کاهش نگران مدیران شبکه بانکی کشور. آنچه مشخص است این‌که مجموعه حاضر در اجرا ممکن است کاستی‌هایی نشان دهد؛ در این صورت هم چون گذشته رهنمود و ارائه تجربه‌های شما می‌تواند در چاپ‌های بعدی اثر، به غنای آن بیفزاید.

پروردگار یکتا همواره یار تان باد

در پایان از همه دوستان، عزیزان، دانش‌سازان و مدیران شبکه بانکی و استادان و دانشجویان مراکز علمی که با پیشنهادهای خود سبب تدوین بهتر کتاب شدند سپاس گزاریم.

از صاحب‌نظران و استادانی که در جلسه نقد و بررسی کتاب در سرای اهل قلم مورخ ۹۴/۰۲/۰۹ با ارائه نظراتشان سبب بازنگری و ارتقای مطالب این اثر شدند به ویژه حجت الاسلام دکتر سیدعباس موسویان (عضو شورای فقهی بانک مرکزی)، ناصر زنگباری (حقوقدان و مدرس بانک مرکزی)، دکتر بیتا شایگانی (عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور) و همچنین جناب دکتر ابوالحسنی سپاس گزاریم.

آدرس الکترونیکی ما برای ارتباط، طرح پرسش‌ها یا دیدگاه‌های شما عزیزان به قرار زیر است.

اصغر پورمتین poormatin@gmail.com

سعید جمشیدی s-jamshidi83@yahoo.com